

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Sára Škvorová

Robert Kagan – život a dílo

Bakalářská práce

Praha 2013

Autor práce: **Sára Škvorová**

Vedoucí práce: **Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.**

Rok obhajoby: 2013

Bibliografický záznam

ŠKVOROVÁ, Sára. *Robert Kagan – život a dílo*. Praha, 2013. 52 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jan Charvát, M.A., PhD.

Abstrakt

Tato práce se zabývá zejména dílem Roberta Kagana. Pomocí diskurzivní analýzy zjišťuje jeho názory na postavení Spojených států amerických ve světě, na roli, kterou by Spojené státy měly na mezinárodním poli hrát. Zároveň se zabývá jeho pohledem na současné světové uspořádání a na jeho možné alternativy. Zkoumá názory a pohled Kagana na cíle americké zahraniční politiky. Rozpracovává prostředky k dosažení těchto cílů stejně tak jako překážky, které dosažení těchto cílů brání. Dále se zaměřuje na vztah Evropy a Spojených států amerických. Zkoumá příčiny a důsledky rozdílného pohledu Američanů a Evropanů na zahraniční politiku a použití moci. Pro dosažení uceleného pohledu na problematiku jsou v práci zahrnuty i názory Kaganových kritiků.

Abstract

This thesis deals primarily with the work of Robert Kagan. Using discourse analysis it seeks the views of the U. S. position in the world and the role which the U. S. should play in the international field. Simultaneously it handles his view of the current world order and its possible alternatives. It examines the views and opinions of Kagan to the objectives of U. S. foreign policy, develops means to achieve those objectives as well as the obstacles that hinder the achievement of these goals. It also focuses on the relationship between Europe and the USA. It examines the causes and consequences of differences in the way Americans and Europeans perceive the use of power and foreign policy. To achieve a holistic view on the issue, the views of Kagan's critics are included.

Klíčová slova

Robert Kagan, benevolentní hegemonie, americký světový pořádek, úpadek americké moci, zahraniční politika USA, transatlantické vztahy

Keywords

Robert Kagan, benevolent hegemony, American world order, American decline, foreign policy of the U. S., transatlantic relation

Rozsah práce: 67708 znaků (minimální rozsah je dle Pravidel pro organizaci studia 30 normostran, tedy celkem minimálně 54 tisíc znaků)

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 17. 5. 2013

Sára Škvorová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce, Mgr. Janu Charvátovi, M.A., Ph.D., za podnětné rady a připomínky.

KARLOVA UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Katedra politologie

Robert Kagan – život a dílo

Projekt bakalářské práce

Vypracovala: Sára Škvorová
Politologie a mezinárodní vztahy
bakalářské (prezenční) studium
imatrikulační ročník 2010

V Praze, 1. 6. 2012

Téma: Robert Kagan – život a dílo

Autor: Sára Škvorová

Obor a ročník: Politologie a mezinárodní vztahy, 2. ročník bc. studia

Akademický rok: 2011/2012

Navrhnutý konzultant: Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.

Datum odevzdání bakalářské práce: květen 2013

Souhlasím s vedením bakalářské práce:

Vymezení tématu:

Robert Kagan je považovaný za ústřední postavu druhé neokonzervativní generace. Druhá generace neokonzervativců je známa především jako architekt války v Iráku a zastánce hegemonního postavení USA. Neokonzervativci jsou velmi rozvětvené, pestré a heterogenní hnutí. Kagan bývá popisován jako teoretik neokonzervativní zahraniční politiky, nicméně sám o sobě tvrdí, že neokonzervativní nálepka je problematická. Angažuje se v mnoha časopisech a aktivně publikuje články a knihy ohledně zahraničních styků, mezinárodních vztahů a zahraniční politiky USA. Je nesporné, že se jedná o velmi zajímavou osobnost s vyhraněnými názory.

Cíle a metodologie práce

Hlavním cílem práce je na základě informací z odborných publikací a textů Roberta Kagana analyzovat vývoj jeho myšlení ve spojitosti s jeho životními zkušenostmi. Jde o diskursivní analýzu, kde na základě analýzy Kaganových publikací zjistím jeho názory na témata vymezená ve výzkumných otázkách.

Výzkumné otázky

Shrnutí názorů a myšlenek Roberta Kagana by mi mělo umožnit nalézt odpovědi na následující výzkumné otázky. Jakou má Kagan představu o roli USA ve světě? Jaké mají být podle něho cíle americké zahraniční politiky? Jaké vidí hrozby pro bezpečnost USA a jaké případné prostředky preferuje k zajištění cílů a bezpečnosti? Jaký má vztah k mezinárodním dohodám? Jaké jsou nejčastější argumenty ze strany jeho kritiků?

Předběžná osnova práce

1. Úvod
2. Vzdělání
 2. 1. Působení na Yale University
 2. 2. Další vzdělání
3. Kariéra
 3. 1. Projekt nového amerického století
4. Role USA ve světě
 4. 1. Benevolentně hegemonní postavení USA
 4. 2. Cíle americké zahraniční politiky
 4. 3. Role armády
5. Vztah k mezinárodním dohodám
6. Kritika Kaganových názorů
7. Závěr

Předběžný seznam literatury a zdrojů

Neperiodická literatura

Kagan, Robert (2003): *Labyrint síly a ráj slabosti*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003.

Kagan, Robert – Kristol, William (1996): *Toward a Neo-Reaganite Foreign Policy*. Carnegie: Carnegie Endowment for International Peace, July/August 1996, <http://www.carnegieendowment.org/publications/index.cfm?fa=view&id=276>

Kagan, Robert – Kristol, William (eds., 2000): *Present Dangers: Crisis and Opportunity in American Foreign and Defense Policy*. San Francisco: Encounter Books, 2000.

Stezler, Irwin M. (2004): *Neoconservatism*. London: Atlantic, 2004.

Periodická literatura

Hoder, Lukáš (2006): První generace amerických neokonzervativců: mezi konzervativci a liberály. *Politologický časopis*, ročník XIII (2006), číslo 2, s. 181–199.

Hoder, Lukáš (2009): Architekti Bushovy doktríny. Vliv neokonzervativců na vytváření zahraničněpolitické strategie George W. Bushe. *Mezinárodní vztahy*, ročník XLIV (2009), číslo 2, s. 25-43.

Kagan, Robert (2008): NEOCON NATION. *Current*. 2008, No. 504, p. 25-33.

Kagan, Robert (1998): The Benevolent Empire. *Foreign Policy*, 1998, No. 111, p. 24–36.

Obsah

ÚVOD	2
1. VZDĚLÁNÍ A KARIÉRA	4
2. ROLE USA VE SVĚTĚ	6
2.1. BENEVOLENTNĚ HEGEMONICKÉ POSTAVENÍ USA	6
2.1.1. <i>Teorie hegemonické stability</i>	6
2.1.2. <i>Proč benevolentní hegemonie?</i>	6
2.1.3. <i>Alternativy</i>	9
2.2. AKCEPTACE AMERICKÉ MOCI	11
2.2.1. <i>Důvody akceptace americké moci</i>	11
2.2.2. <i>Legitimita</i>	11
2.3. SOUČASNÉ SVĚTOVÉ USPOŘÁDÁNÍ.....	13
2.3.1. <i>Americký světový pořádek</i>	13
2.3.2. <i>Vznik současného světového uspořádání</i>	14
2.3.3. <i>Nezvratitelnost současného světového uspořádání</i>	15
2.3.4. <i>Možné alternativy současného uspořádání a úpadek americké moci</i>	15
2.4. AMERICKÁ ZAHRANIČNÍ POLITIKA	18
2.4.1. <i>Charakteristika</i>	18
2.4.2. <i>Cíle americké zahraniční politiky</i>	19
2.4.3. <i>Prostředky k dosažení cílů</i>	20
2.4.4. <i>Překážky dosažení cílů</i>	22
3. VZTAH SPOJENÝCH STÁTŮ A EVROPY	25
3.1. EVROPSKÝ A AMERICKÝ PŘÍSTUP K MOCI	25
3.1.1. <i>Charakteristika</i>	25
3.1.2. <i>Původ</i>	26
3.2. ROZDÍLNÉ POHLEDY NA ZAHRANIČNÍ POLITIKU – PŘÍČINY A DŮSLEDKY	28
3.3. ŘEŠENÍ	29
3.4. KRITIKA KAGANOVA POHLEDU NA VZTAH USA A EVROPY	30
4. KRITIKA ROBERTA KAGANA	32
ZÁVĚR	34
SUMMARY	37
POUŽITÁ LITERATURA	39
PRIMÁRNÍ ZDROJE	39
SEKUNDÁRNÍ ZDROJE	40

Úvod

Tématem bakalářské práce je život a dílo Roberta Kagana. Muže, který jako jediný napsal knihu, na které se Obama a Romney shodnou (ROBERT KAGAN 2012b, s. 84). Robert Kagan je významný americký historik, politický analytik, komentátor a v současné době i člen poradního orgánu pro zahraniční politiku amerického ministerstva zahraničí. Zabývá se hlavně zahraniční politikou Spojených států amerických a jejich postavením na mezinárodním poli. Jeho další oblasti odborných znalostí jsou americká bezpečnost a obrana, demokracie a lidská práva a regiony, kterými se zabývá, jsou zejména USA, Evropská unie, Rusko, Čína, Balkán a Irák.

Má práce bude pojednávat zejména o názorech Roberta Kagana na systém mezinárodních vztahů z pohledu USA, konkrétněji o jeho představě, jak by měla ideálně fungovat americká zahraniční politika a jaká by měla být role USA ve světě. Zároveň budu jeho názory konfrontovat s názory jeho kritiků, aby byl náhled na problematiku, kterou se Robert Kagan zabývá, ucelenější.

V práci je použita diskurzivní analýza, což je metoda, která pracuje s analýzou textů. „Zkoumá, jakým způsobem lidé skrze text či soubor textů konstruují smysl a význam objektů a aktivit světa.“ (Beneš, 2008, s. 93) Jako empirický materiál jsou použity texty Roberta Kagana a jeho kritiků.

Téma je aktuální a relevantní z toho důvodu, že Robert Kagan publikuje články a knihy, ve kterých se vyjadřuje k současným otázkám spojeným s rolí Spojených států na mezinárodním poli. Současné názory a pohledy na USA konfrontuje s historickou skutečností a tradicí. Ucelený náhled na jeho názory zatím ještě nebyl zpracovaný.

Hlavním cílem této práce je analyzovat na základě textů Roberta Kagana vývoj jeho myšlení a názorů na roli USA ve světě, na cíle americké zahraniční politiky, na bezpečnost USA a zajištění této bezpečnosti.

V samotné práci došlo následujícím odchýlením od projektu. Kaganovo vzdělání a kariéra je rozebíráno pouze okrajově v rámci jedné kapitoly, protože tyto informace nejsou podstatné pro cíl práce. Kapitola *Vztah k mezinárodním dohodám* je úplně vypuštěna, protože se tímto tématem Kagan nezabývá v takovém rozsahu, aby to vystačilo na samostatnou kapitolu. Jeho názory na tuto tematiku jsou uvedeny v kapitolách zabývajících se rolí USA ve světě v souvislosti s touto problematikou. Stejně tak role armády je zmíněna v kapitolách o zahraniční politice USA ze stejného důvodu jako Kaganův vztah k mezinárodním dohodám.

Všechny překlady jsou překlady autorky práce.

1. Vzdělání a kariéra

Robert Kagan se narodil 26. září 1958 v Aténách v Řecku (Beaumont 2008). Má bakalářský titul z Yaleovy univerzity, kde v posledním ročníku založil měsíčník *Yale Political Monthly* (Mangino, 2005). Dále vystudoval magisterský obor veřejná politika a mezinárodní vztahy na Škole vládnutí John F. Kennedyho při Harvardské univerzitě. Na Americké univerzitě získal titul Ph.D. z americké historie (U. S. Department of State, 2013a).

V roce 1983 pracoval jako poradce pro zahraniční politiku kongresmana Jacka Kempa a jako speciální asistent zástupce ředitele Informační agentury USA (Project for the New American Century, 2013a).

V letech 1984-1986 byl členem plánovací komise, kde sepisoval projevy pro ministra zahraničí George P. Shultze, a zároveň působil jako zástupce pro vnitřní záležitosti USA (The Brookings Institution, © 2013a).

Od roku 1988 do roku 2010 byl Robert Kagan Senior Associate v soukromé neziskové organizaci Carnegie Endowment For International Peace, jejímž cílem je, aby Spojené státy posouvaly vpřed spolupráci mezi národy a podporovaly aktivní mezinárodní spolupráci (The Brookings Institution, © 2013a; Carnegie Endowment for International Peace, © 2013a). V roce 1997 založil společně s Williamem Kristolem Projekt pro nové americké století, který zaměřil svou činnost na propagování amerického globálního leadershipu (Project for the New American Century, 2013a). Tento projekt v současné době není funkční, poslední prohlášení bylo vydáno v lednu 2005 (Project for the New American Century, 2013b).

V roce 2008 byl Robert Kagan členem týmu poradců republikánského kandidáta Johna McCaina v prezidentské kampani (Beaumont, 2008) a v roce 2011 také Mitt Romney, kandidát na prezidenta za Republikánskou stranu, vybral Kagana jako svého poradce pro oblast zahraniční politiky (Klein, 2012).

V současné době je Robert Kagan vědeckým pracovníkem v Brookings Institution, což je nezisková organizace, která se snaží o posílení americké demokracie a podporu bezpečného, prosperujícího a kooperativního mezinárodního systému.

The Brookings Institution provádí výzkumy, dává doporučení a zajišťuje analýzy různých témat veřejné politiky (The Brookings Institution, © 2013b).

Robert Kagan zároveň působí jako člen Foreign Affairs Policy Board, poradního orgánu amerického ministra zahraničí (U. S. Department of State, 2013b).

Časopis Foreign Policy ho označil jako jednoho ze „100 top globálních myslitelů“ kvůli tomu, že napsal knihu o roli USA ve světě, se kterou souhlasí Obama i Romney (ROBERT KAGAN 2012b, s. 84). Jeho články se objevily v následujících časopisech: *Foreign Affairs*, *Commentary*, *Foreign Policy*, *the New York Times*, *the Washington Post*, *the New Republic*, *the Wall Street Journal*, *the National Interest*, *Policy Review* a *the Weekly Standard* (Project for the New American Century, 2013a). V současné době píše pravidelné měsíční komentáře do deníku *Washington Post* (U. S. Department of State, 2013a).

Robert Kagan je autorem několika odborných historických i politologických monografií zaměřených na vývoj mezinárodních vztahů. Do českého jazyka byly přeložené knihy *Of Paradise and Power: America and Europe in the New World Order* (české vydání z roku 2003 má název *Labyrint síly a ráj slabosti: Amerika, Evropa a nový řád světa*). Tento soubor esejů se stal bestsellerem v několika zemích světa a byl přeložený do více než 25 jazyků (U. S. Department of State, 2013a). V roce 2008 získal Robert Kagan prestižní Lepgoldovu cenu za rozsáhlou publikaci *Dangerous Nation: America's Place in the World from its Earliest Days to the Dawn of the 20th Century* (U. S. Department of State, 2013a), kde analyzuje první dvě století americké zahraniční politiky. Tato kniha byla také přeložena do českého jazyka pod názvem *Nebezpečný národ*.

Robert Kagan je ženatý a má dvě děti (Mangino, 2005). Jeho manželkou je Victoria Nuland, která v současné době pracuje jako mluvčí ministerstva zahraničí USA (U. S. Department of State, 2013c).

2. Role USA ve světě

2.1. Benevolentně hegemonické postavení USA

Jaká by podle Kagana měla být role Spojených států ve světě? Benevolentní globální hegemonie (Kagan, 1996, s. 20).

2.1.1. Teorie hegemonické stability

Teorie hegemonické stability je realistická teorie rozvíjející neorealismus, která se zabývá zejména otázkou změny v distribuci moci. Základním předpokladem je, že mezinárodní systém zůstává stabilní, pokud existuje jasný hegemon. (Kratochvíl, 2006, s. 54) Myšlenka hegemonie tedy předpokládá, že moc je koncentrovaná v ruce jediného aktéra. Výhodou je, že hegemon poskytuje stabilitu, což mu umožňuje naplno využívat svou hegemonii. Zároveň vytváří normy a společné instituce, které rozvíjejí mezinárodní spolupráci, nicméně jsou koncipované tak, aby přinášely hlavní užitek hegemonovi. Hegemon dále poskytuje ostatním aktérům další veřejné statky, jako je například mezinárodní bezpečnost nebo stabilní měnový systém. (Drulák, 2003, s. 149-150) Systém přestane být stabilní ve chvíli, kdy se pozice hegemonu ve vztahu k ostatním aktérům začne zhoršovat. Zhoršením vztahu dojde ke zvýšení nebezpečí války mezi hegemonem a ostatními aktéry. Konflikt je nevyhnutelný a dějiny mezinárodních vztahů jsou tedy cyklicky se opakujícím vzestupem a pádem hegemonů (Kratochvíl, 2006, s. 54).

2.1.2. Proč benevolentní hegemonie?

Robert Kagan ve svém článku *The Benevolent Empire* (Kagan, 1998) z roku 1998 rozpracovává postavení USA v mezinárodním systému. Hovoří o unikátních kvalitách americké globální dominance, které svět ignoruje, a popisuje, jak americká hegemonie přitahuje ostatní státy, přestože často tvrdí opak.

Kagan v tomto článku také odpovídá na otázku, proč prosazuje ideu benevolentní hegemonie USA. Proč je tedy podle Kagana hegemonické postavení USA nejlepší variantou, a jaké jsou překážky udržení tohoto systému?

Robert Kagan tvrdí, že benevolentní hegemonie, kterou Spojené státy uplatňují, je dobrá pro ohromnou část světové populace, a podle něj se jedná o určitě lepší mezinárodní uspořádání, než nabízí všechny realistické alternativy. Specificky uvádí pouze jednu, a to teorii mocenské rovnováhy. Připadá mu pozoruhodné, že i po konci studené války Spojené státy nadále rozšiřovaly garanci bezpečnosti pro svoje spojence. Přestože je fakt, že rozpočet USA na obranu je několikrát vyšší než rozpočet jakékoli jiné velmoci ve světě, velmi často diskutovaný, je potřeba si uvědomit, že pouze malá část amerického rozpočtu na obranu je použita na ochranu národního teritoria. Většina prostředků je použita na splnění mezinárodních závazků v oblasti bezpečnosti. (1998, s. 26)

Tento názor splňuje předpoklad teorie hegemonické stability tím, že Spojené státy podle Kagana (1998, s. 26) zajišťují bezpečnost na mezinárodním poli, poskytují tedy ostatním aktérům veřejné statky.

Další výhodou pro mezinárodní pořádek je podle Kagana fakt, že americká dominance brání zesilování nacionalismu, který je znakem nového mezinárodního systému, který vznikl po studené válce (Kagan, 1996, s. 21-22).

Většina mocností je dokonce spokojena s americkým postavením benevolentního hegemonu a preferují toto uspořádání před jinými alternativami. Už v roce 1996 Robert Kagan analyzuje hlavní hrozby, kterým mají podle něj Spojené státy v budoucnu čelit. Jako hlavní hrozbu vidí vlastní slabost USA. Hlavní obavou amerických spojenců není to, že by byly Spojené státy příliš dominantní, ale že se jejich moc zmenší. Americká hegemonie je podle Kagana jediná spolehlivá ochrana proti zhroucení míru a světového pořádku, a proto by i hlavním cílem americké zahraniční politiky měla být ochrana tohoto postavení, jak jen to bude možné. (Kagan, 1996, s. 26-27)

Jako další překážku udržení míru a světového pořádku vidí špatnou výchovu Američanů k zodpovědnosti za globální hegemonii, což má za důsledek kulturu nepřátelskou k armádě. Většinu populace nezajímá mezinárodní zapojení Spojených států a podle Kagana je to jeden z důsledků slabého politického leadershipu. (Kagan, 1996, s. 26-27)

Otázku mezinárodního uspořádání řeší Robert Kagan i ve článku *End of Dreams, Return of History* (Kagan, 2007) z roku 2007, kde se nejprve vrací k začátku 90. let 20. stol. Konfrontuje tehdejší předpovědi ohledně nového mezinárodního

uspořádání s realitou z roku 2008. Mají ostatní velmoci snahu vyvažovat moc USA? A pokud ano, tak jaké to má důsledky pro Spojené státy?

Po konci studené války různí myslitelé předvídali, že nastal konec válkám mezi velmocemi a že se svět naprosto změní. Nastane konec mezinárodního soupeření, konec geopolitiky a konec dějin. (Kagan, 2007, s. 43)

Existují i teorie o tom, jak se velmoci nevyhnutelně spojí proti supervelmoci, aby ji vyvážili, a různí myslitelé přicházeli s tím, že po studené válce vznikne multipolární svět s ekonomickými giganty, jako je Evropa, Indie, Japonsko a Čína, kteří budou konkurovat Spojeným státům americkým (Kagan, 2007, s. 20).

Kagan poukazuje na to, že globální vyvažování, které bylo očekáváno, ve skutečnosti téměř vůbec nenastalo. Americká převaha v hlavních mocenských kategoriích stále přetrvává jako klíčový znak mezinárodního systému. Tato konfigurace moci, která je charakterizovaná jednou supervelmocí a mnoha velmocemi, podle Kagana pravděpodobně přetrvá a to až do té doby, dokud nedojde k nějakému katastrofické události, která by zasadila americké moci velkou ránu, nebo dokud se Spojené státy samy nerozhodnou snížit svoji moc. (Kagan, 2007, s. 21)

Svět je pořád unipolární a Spojené státy zůstávají jedinou supervelmocí. Každopádně se ale vrátilo soupeření mezi velmocemi, které se snaží získat regionální převahu. Kagan uvádí státy jako je Rusko, Čína, státy Evropy, Japonsko, Indie, Írán a další. (Kagan, 2007, s. 18)

Robert Kagan tvrdí, že neexistuje nikdo, kdo by americkou hegemonii vyvažoval. Rusko a Čína bezpochyby sdílejí a otevřeně proklamují cíl kontrolovat americkou hegemonii, nicméně tyto dvě velmoci, které jsou podle Kagana jediné, které by měly šanci nějakým způsobem vyvážit USA, si navzájem nedůvěřují. Jsou to tradiční rivalové. Vzestup Číny, která je jedinou velmocí ve světě kromě USA, která dlouhodobě investuje do nárůstu armády, vyvolává v Rusku stejnou nervozitu jako ve Spojených státech. Ruská vojenská moc stále upadá. V každém případě Čína a Rusko nemohou vyvažovat Spojené státy bez alespoň nějaké pomoci z Evropy, Japonska nebo Indie. Tito silní hráči nicméně nemají o takovouto činnost zájem (Kagan, 2007, s. 21).

2.1.3. Alternativy

Robert Kagan (2007, s. 24) přiznává, že unipolární systém je nespravedlivý a nebezpečný, ale ve srovnání s jinými možnými alternativami v reálném světě je podle něj relativně stabilní a s menší pravděpodobností vypuknutí velké války mezi velmocemi.

Podle Kagana (2007, s. 28) lidé, kteří věří tomu, že větší rovnost mezi národy by byla lepší, než americká dominance, obvykle podléhají základnímu logickému omylu, že pořádek ve světě, jak ho známe teď, existuje nezávisle na americké moci a představují si, že pokud by se americká moc snížila, aspekty mezinárodního pořádku by zůstaly nezměněné. Robert Kagan (2007, s. 28) upozorňuje na to, že takto to nefunguje. Mezinárodní pořádek nestojí na myšlenkách a institucích, ale je tvořený rozložením moci v mezinárodním systému.

Kagan si myslí, že žádný stát, přestože státy tvrdí opak, nestojí o opravdovou multipolaritu. Jako důvod uvádí fakt, že žádný stát zatím neukázal vůli vzít na sebe odpovědnost za řešení globálních krizí. Kdyby Evropané opravdu chtěli multipolaritu, znatelně by zvýšili rozpočet na obranu místo toho, aby ho snižovali. Převzali by vedení na Balkáně místo toho, aby trvali na tom, že jejich účast závisí na účasti USA. Ale podle Kagana ani Francie, ostatní Evropané nebo Rusko nejsou připraveni platit cenu za opravdový multipolární světový pořádek, protože by to pro ně znamenalo návrat ke komplexním strategickým záležitostem, které trápily svět před druhou světovou válkou. V Asii by nastal boj o vliv mezi Čínou, Japonskem a Ruskem, v Evropě by byl boj o vliv mezi Francií, Německem, Velkou Británií a Ruskem. To, co si Kagan myslí, že velmoci doopravdy chtějí, je falešná multipolarita. Chtějí předstírání rovného partnerství v multipolárním světě, aniž by musely nést odpovědnost, kterou toto partnerství vyžaduje. Chtějí mít stejné slovo v rozhodování o globálních krizích, ale nechtějí mít stejnou odpovědnost. (Kagan, 1998, s. 31-32; Kagan, 2002, s. 11)

V roce 2007 dochází u Kagana k mírné změně názoru. Robert Kagan přichází v roce 2007 s ideou vytvoření nové mezinárodní instituce, která by spojovala USA s ostatními demokraciemi. V eseji *End of Dreams, Return of History* (Kagan, 2007) zastává více multilaterální přístup než v minulosti. Je to z toho důvodu, že se podle něj zvětšuje propast mezi autokratickými a demokratickými státy a je stále těžší dosáhnout konsensu. Autokratické státy podporují diktátorské režimy a ničí snahy o reformy prosazované Spojenými státy a Evropou. Jako příklad uvádí čínskou podporu diktátorských režimů v Africe. Vzestup Číny a Ruska může mít za následek rozmach autokracie v některých částech světa z toho důvodu, že jsou úspěšným příkladem toho, že bohatství a stability je možné dosáhnout i bez politické liberalizace. Čím více bude diktátorských režimů, tím větší bude i odpor vůči prosazování demokracie ve světě. Rada bezpečnosti OSN je podle Kagana ve stavu paralýzy, protože ohledně většiny hlavních otázek je rozdělena na autokratické a demokratické státy. Jedni prosazují sankce pro Írán, Severní Koreu a Súdán, zatímco druzí systematicky vystupují proti těmto sankcím. Tato tendence se pravděpodobně prohloubí, a z toho důvodu by Spojené státy měly posílit spolupráci s demokratickými státy. (Kagan, 2007, s. 35-37)

Spojené státy by stále zůstaly hegemonelem, ale byla by zde rozhodující podpora demokratických spojenců. Cílem této instituce by bylo podporovat společné principy a cíle členských států. Byla by zde možnost vytvořit ligu demokratických států, která by mohla být i neformální. Státy by se pravidelně setkávaly a organizace by signalizovala závazání se demokratické ideji. Pouze by doplňovala jiná globální fóra. Kaganem navrhované členské státy jsou Japonsko, Austrálie, Indie a země Evropské unie. (Kagan, 2007, s. 36-37)

Návrh této nové organizace kritizuje John W. Coffey. Nelíbí se mu, že Kagan neuvádí, k čemu přesně by tato organizace byla dobrá a jaké akce by se jí týkaly, v čem by doplňovala současné již existující instituce (Coffey, 2008, s. 3). Podle Coffeyho (2008, s. 3) by pravděpodobně skončila pouze jako oddíl chválicí demokracii.

2.2. Akceptace americké moci

Kagan řeší otázku akceptace americké moci. Zabývá se tím, jaké jsou důvody toho, že se ostatní velmoci nespojily do koalice proti Spojeným státům, a také tím, jak Spojené státy legitimizují svoje mezinárodní akce.

2.2.1. Důvody akceptace americké moci

V knize *The World America Made* (Kagan, 2012) se Robert Kagan mimo jiné snaží odpovědět na otázku, z jakého důvodu svět akceptuje americkou moc.

Podle Kagana (2012a, s. 53) je pozoruhodné, že americká supervelmoc byla a je akceptovaná a tolerovaná do velké míry téměř celým světem. Tvrdí, že toto uspořádání odporuje všemožným teoriím mezinárodních vztahů. Nestalo se, že by se ostatní velmoci spojily do koalice, aby vyvažovaly sílu supervelmoci USA. (Kagan, 2012a, s. 53) Proč podle něj tedy svět americkou moc akceptuje?

Podle Kagana to není z toho důvodu, že by Spojené státy pokaždé stoprocentně dodržovaly mezinárodní zákony a dohody, protože ve skutečnosti spíše žádaly o svolení k akci pouze v případech, kdy si byly jisty, že toto svolení dostanou. Jako jeden z důvodů vidí Kagan vnímání amerických motivů a cílů ostatními státy. Pokud USA použijí sílu, je to kvůli ochraně liberálního světového pořádku, ze kterého mají ostatní státy také prospěch. Poloha USA může být další z důvodů tolerance moci USA. Ostatní mocnosti a státy považují Spojené státy za vzdálenou velmoc a spíše se obávají svých sousedů. Jako poslední důvod uvádí fakt, že mnoho národů cítí, že v budoucnu možná tuto velmoc bude potřebovat. (Kagan, 2012a, s. 60-62)

2.2.2. Legitimita

Jsou americké akce na mezinárodním poli legitimní? Otázkou legitimacy a vztahem mezi USA a Evropou se Robert Kagan zabývá ve svém článku *America's Crisis of Legitimacy* (Kagan, 2004) z roku 2004.

Mnoho Evropanů podle něj pochybuje o legitimitě amerického globálního leadershipu a dochází k rozporu v otázce legitimacy. USA a Evropa se neshodnou na roli mezinárodních institucí a zákonů a na tom, co legitimizuje mezinárodní akci. (Kagan, 2004, s. 65-67)

Robert Kagan nejprve rozebírá původ americké legitimacy. Za studené války Evropané brali legitimitu amerického globálního leadershipu za jasnou věc z toho důvodu, že USA byly jediným ochráncem před sovětskou hrozbou a společné liberálně-demokratické principy hrály větší roli ve světě ohroženém totalitarismem než ve světě bezpečném pro demokracii. Dalším faktorem byla přítomnost kontroly americké moci díky bipolárnímu uspořádání. Konec studené války ale znamenal zhroucení těchto pilířů legitimacy USA. (Kagan, 2004, s. 67-68)

Podle Kagana Amerika potřebuje získat zpět ztracenou legitimitu kvůli tomu, aby mohla čelit dnešním globálním hrozbám. Tuto legitimitu může Spojeným státům zajistit Evropa tím, že by vyslovila souhlas s mezinárodními akcemi USA, díky tomu, že tvoří spolu se Spojenými státy srdce liberálně demokratického světa. Problém vidí Robert Kagan v tom, že USA a Evropa se neshodnou na povaze dnešních globálních hrozeb a na způsobech, jak jim čelit. Tato neshoda v názorech je velkou překážkou vyřešení krize legitimacy. Dnes si podle Kagana většina Evropanů myslí, že Spojené státy přehánějí ohrožení mezinárodní bezpečnosti a spíše než terorismu se obávají americké hegemonie. Podle Kagana to může vést k oslabení americké moci, kvůli čemuž se pouze oslabí celková síla liberálního demokratického světa (Kagan, 2004, s. 86-87).

2.3. **Současné světové uspořádání**

2.3.1. **Americký světový pořádek**

Podle Kagana považujeme za samozřejmé, že svět dnes vypadá tak, jak vypadá. Hlavní charakteristiky dnešního světa jsou svoboda, globální prosperita a absence války mezi velmocemi. A přestože je spousta věcí špatně, tuto éru můžeme nazvat zlatým věkem v porovnání s historií. (Kagan, 2012a, s. 3-4)

Robert Kagan (2012a, s. 6-7) se ve své knize *The World America Made* (Kagan, 2012a) snaží vyvrátit podle něj obecné přesvědčení, že konec éry americké výjimečnosti by neznamenal konec současného liberálního světového pořádku.

Podle Kagana je nynější svět výsledkem určitého rozložení moci v mezinárodním systému, a pokud by se toto změnilo, možná by se změnil i světový pořádek. Současný světový pořádek nazývá americkým z toho důvodu, že nejdůležitější znaky dnešního světa, což jsou podle Kagana rozšíření demokracie, prosperita a mír mezi velmocemi, závisí přímo nebo nepřímo na moci a vlivu USA. (2012a, s. 4-8)

Robert Kagan tvrdí, že jsou Američané ohledně role globálního leadera rozpolčení, protože jednájí z pocitu odpovědnosti, ale přitom se této odpovědnosti, kterou na sebe vzali, obávají. Většina Američanů nikdy nezamýšlela být globální velmocí. Tento postoj je podle něj daný zakládající ideologií, která zahrnuje neřešitelné napětí mezi univerzalismem a individualismem. Američané tvrdí, že chtějí stabilitu v mezinárodním systému, ale přitom jsou často největšími narušiteli této stability. Vychvalují hodnoty mezinárodních institucí a zákonů, ale přitom je porušují a ignorují. Jsou revoluční silou, ale myslí si, že jsou silou, která zaručuje status quo. (Kagan, 2012a, s. 12-18)

Podle Kagana nebylo ohledně vývoje událostí po druhé světové válce nic nevyhnutelného. Je potřeba se podívat na geopolitické problémy, které Spojené státy vyřešily po roce 1945, protože pokud by vyřešeny nebyly, svět by dnes vypadal úplně jinak. Strategické vztahy, které Američané navázali s Evropou a Asií, se staly pilíři liberálního světového pořádku během studené války, motorem globální ekonomiky, srdcem expandujícího demokratického světa a primárním ručitelem proti světovým válkám a konfliktům mezi velmocemi, které soužily svět po století. (Kagan, 2012a, s. 20-21)

2.3.2. Vznik současného světového uspořádání

Podle Kagana rozmach demokracie a liberálního ekonomického uspořádání není přirozená fáze lidského pokroku, jak někteří lidé věří. Triumf demokracie není triumf ideje a vítězství kapitalismu není vítězstvím lepšího systému. Obě tyto věci nejsou nezvratitelné. Robert Kagan uvádí jako příklad období po první světové válce, které mimo jiné ukázalo, že demokracie nemusí vždy vyhrát souboj idejí. (Kagan, 2008a, 102; Kagan, 2012a, 20-22)

Jak tedy současné americké světové uspořádání vzniklo? Od konce 70. let do počátku 90. let 20. století vrostl počet demokratických zemí ve světě na více než 120 a demokratické země zahrnovaly více než polovinu světové populace. Kagan si pokládá otázku, co se stalo, že cyklické střídání demokracie a autokracie, které bylo typické pro minulá období, bylo přerušeno? Odpověď nalézá v rozložení moci a idejí ve světě. Mezinárodní klima od poloviny 70. let bylo jednoduše příznivé pro demokracie a více vyzývavé pro autokratické vlády než v minulých obdobích. Rostoucí atraktivita Evropských společenství měla vliv na vnitřní politiky států jako je Portugalsko, Řecko a Španělsko, které hledaly ekonomické výhody členství v Evropském společenství, a tedy cítily tlak na podvolení se demokratickým normám. (Kagan, 2012a, s. 25-26)

Klíčovou roli v umožňování rozmachu demokracie hrály Spojené státy, které podporovaly demokracii, i když to bylo někdy ze strategických a ne pouze z ideologických důvodů. Kagan přiznává, že vytvoření demokratického trendu konce 70. a 80. let napomáhala spousta dalších faktorů, a že demokratická vlna by se pravděpodobně uskutečnila, i kdyby Spojené státy neměly takový vliv na světové dění. Podle něj je ale otázka, zda by vlna demokratizace byla tak velká a tak trvalá. Spojené státy hrály důležitou roli tím, že protlačovaly demokratické principy a zakotvily je do mezinárodních dohod a institucí. Nebylo to tak, že by USA vyvážely demokracii úplně všude. Spíše zabraňovaly mladým demokraciím v případném selhání. (Kagan, 2012a, s. 26-30)

Dalším důležitým faktorem majícím vliv na rozmach demokracie byl podle Kagana pád Sovětského svazu (Kagan, 2012a, s. 30).

2.3.3. Nezvratitelnost současného světového uspořádání

Mnoho lidí si podle Kagana myslí, že je v současné době konflikt mezi velmocemi doslova nemyslitelný. Uvádí se argumenty jako vzájemná ekonomická závislost, globalizace, irelevance teritoria, rozmach demokracie a víra, že národy a lidstvo se stali socializovanými a upřednostňují mír před válkou, více si váží života a jsou empatičtější. (Kagan, 2012a, s. 49-50)

Teorie demokratického míru předpokládá, že demokracie mezi sebou neválčí. Rozmach demokracie tedy omezuje možnost války. Robert Kagan s těmito argumenty nesouhlasí a uvádí jako příklad období před první světovou válkou, kdy si lidé mysleli to samé. Válka mezi velmocemi v té době nebyla po dobu téměř 40 let. Myslelo se, že je válka nemyslitelná kvůli ekonomické propojenosti a technologickému rozmachu, kvůli čemuž by případná válka byla příliš destruktivní. (Kagan, 2012a, s. 50)

Podle Kagana je největším faktorem v udržení míru mezi velmocemi síla Spojených států. Stejně tak, jako hrála síla USA významnou roli v rozšíření demokracie a vytvoření a udržení liberálního ekonomického pořádku. Nejdůležitější rolí Spojených států bylo a je utlumit a odradit běžné tendence ostatních velmocí v systému soutěžit mezi sebou takovými způsoby, které v minulosti vedly k válce. (Kagan, 2012a, s. 50)

Robert Kagan tvrdí, že mezinárodní pořádek nevznikl evolucí. Zůstane pouze tak dlouho, dokud ti, kteří ho nastolili, budou mít prostředky ho bránit (Kagan, 2012a, s. 97). Jak by světový pořádek vypadal, pokud by se snížila moc Spojených států, a ty by neměly prostředky současný mezinárodní pořádek udržet?

2.3.4. Možné alternativy současného uspořádání a úpadek americké moci

Robert Kagan upozorňuje na fakt, že pokud by se Spojené státy dostaly na úroveň ostatních velmocí, tak by se změnila ambice ostatních velmocí. Vzrůstající moc mění definici jejich zájmů a také to, jak vidí samy sebe. Podle Kagana by návrat k multipolaritě změnil charakter každodenní zahraniční politiky velmocí. Ty národy, kterým by relativně vzrostla moc, by vykazovaly rozšiřující se ambice, které by byly úměrné jejich novým vlivům v mezinárodním systému. Požadovaly by určité sféry vlivu, které by měly jako ochranu proti ostatním velmocím. Jako příklady uvádí Rusko

a Čínu. Rusko by se podle něj snažilo rozšířit sféru vlivu na oblast Východní Evropy a Kavkaz, Čína by rozšířila sféru vlivu na celou Asii. (Kagan, 2012a, s. 88-89)

Je ale tato alternativa v následujících několika desítkách let pravděpodobná? Kagan řeší otázku, zda je Amerika na sestupu a zda je případný úpadek USA nevyhnutelný, nebo se s tím dá ještě něco dělat.

Kagan (2012a, s. 104) tvrdí, že argumenty pro relativní úpadek Spojených států by byly více přesvědčivé, kdyby se neobjevily pouze v důsledku finanční krize z roku 2008.

Na tento argument reaguje John Coffey, který naopak tvrdí, že Kagan důsledkům finanční krize nedává dostatečnou váhu. Kagan sice tvrdí, že Američané v minulosti dokázali, že jsou schopni krize překonávat, to ale podle Coffeyho neznamená, že to dokáží i teď. (Coffey, 2012, s. 4-5)

Podle Kagana (2012a, s. 105-106) se z ekonomického hlediska pozice Spojených států ve světě nezměnila a Spojené státy zůstávají stále bezkonkurenční v oblasti vojenské kapacity.

Coffey (2012, s. 6) opět reaguje, že výdaje na armádu se snižují, a pokud se Spojeným státům nepodaří dát do pořádku finanční situaci, nabádání k velikosti v zahraniční politice nebude k ničemu. Stejně tak s tímto výrokem nesouhlasí David Warren. Podle něj je potřeba si uvědomit, že americký podíl na světové ekonomice ke konci 20. století stále pomalu klesal a okolo roku 2000 se začal propadat, zatímco podíl čínské ekonomiky ve světě stále vzrůstá (Warren, 2012, s. 62).

Kagan nezapomíná ani na vzestup ostatních velmocí, jako jsou Čína, Indie, Brazílii nebo Turecko. Jaký má vzestup těchto velmocí vliv na americký úpadek?

Podle Kagana fakt, že ostatní národy ve světě jsou zrovna v období vysokého růstu, neznamená, že by americká pozice převládající velmoci upadala nebo že by ostatní doháněli Spojené státy v oblasti celkové moci a vlivu. Bohatství je podle něj v mezinárodní politice důležité, ale neexistuje žádná jednoduchá korelace mezi ekonomickým růstem a mezinárodním vlivem. V současnosti jedině nárůst čínské ekonomiky může mít důsledky pro americkou moc v budoucnosti a to pouze pokud bud Čína investovat dostatečné množství rostoucí ekonomické síly do síly vojenské. (Kagan, 2012a, s. 107-109)

Vzestup Číny je podle Kagana nepochybně jednou z velkých výzev. Nicméně podle něj v současnosti neexistují větší výzvy než ty, kterým Spojené státy čelily během studené války. Samozřejmě byly momenty, kdy Spojené státy byly vlivnější než dnes, a momenty, kdy byly méně vlivné. Ale měřítkem pro vliv není, zda Spojené státy mohou každému říci, co dělat. Důležité je podívat se na světové uspořádání samo o sobě a na to, zda je rozmach demokracie, prosperity a bezpečnosti stále udržován. (Kagan, 2012a, s. 124-125)

Podle Kagana je americký úpadek pouze záležitostí výběru. Kagan vidí jedno velké nebezpečí, které spočívá v tom, že se Američané přesvědčí, že je úpadek nevyhnutelný. Akceptace amerického úpadku by mohla zařídít vítaný únik od morálních a materiálních břemen, která na nich leží už od konce druhé světové války. Uvádí, že pokud by Američané měli lepší představu o tom, co může přijít, pokud by americké uspořádání padlo, byli by více nakloněni tomu pokračovat v boji za udržení světa, který vytvořili, nebo by se alespoň snažili ujistit, že změny v systému nezničí pořádek, ze kterého mají prospěch jak oni, tak i ostatní státy. (Kagan, 2012a, s. 133-135)

Warren (2012, s. 62) upozorňuje na to, že předpoklad, že americký úpadek je záležitostí rozhodnutí a že nebezpečí spočívá v tom, že si to Spojené státy začnou myslet, je spíše Kaganem prosazované než nějakým způsobem prokázané. Je podle něj potřeba vzít v potaz, že Obamova administrativa redukuje výdaje na armádu, zatímco čínská naopak. Spojené státy těží z historické setrvačnosti a všechny tendence jsou samozřejmě zvrátitelné, ale není možné radikální změnu nasměrování nahradit argumenty o tom, že tento trend neexistuje (Warren, 2012, s. 62).

2.4. Americká zahraniční politika

Robert Kagan se ve svých článcích zabývá tématem americké zahraniční politiky už od roku 1994. Řeší hlavně otázku toho, jak by měla americká zahraniční politika v ideálním případě vypadat. Rozpracovává překážky, které brání dosahování těchto ideálních cílů zahraniční politiky, stejně tak jako zmiňuje prostředky k jejich dosažení.

2.4.1. Charakteristika

Jaká by tedy podle Roberta Kagana měla zahraniční politika být? Už v roce 1994 Robert Kagan napsal ve svém článku *The Case for Global Activism* (Kagan, 1994), že pokud USA chtějí, aby byly schopny reagovat na vážnější hrozby, tak je lepší zastávat politiku aktivní účasti v záležitostech, které se na první pohled nezdají být zásadní. Období po studené válce je podle něj obdobím opětovného nastavení a je důležité, jakým způsobem Spojené státy budou reagovat na budoucí krize v období tranzice, protože to bude mít vliv na charakter změn, které v budoucnu nastanou. Pokud budou Spojené státy schopny použít moc ve správný čas a správným způsobem, bude to pro ně mít pozitivní dopad v tom smyslu, že budou mít možnost tyto změny ovlivnit a nebudou jimi převálcovány. (Kagan, 1994, s. 43) Už v tomto článku je vidět, jak Kagan klade důraz na aktivní účast USA ve světě a na preventivní vojenskou akci jako prostředek k ovlivnění změn v mezinárodním systému.

O dva roky později píše v eseji *Toward a Neo-Reaganite Foreign Policy* (Kagan, 1996), že základní zodpovědností státu je ochrana národa a jeho principů. Morální cíle a základní národní zájmy by měly být podle něj téměř pořád v souladu. Spojené státy dosáhly své pozice tím, že aktivně podporovaly americké principy vládnutí, tedy demokracii a volný trh, i v zahraničí. (Kagan, 1996, s. 27)

Preventivní vojenská akce, podpora demokracie a změny režimu a tendence k unilateralismu, tedy ochota jednat na mezinárodním poli bez schválení spojenců, jsou podle Kagana ideály americké zahraniční politiky. Tyto kvality jsou dány historickou zkušeností. (Kagan, 2007, s. 20) Spojené státy jednaly v minulosti v přesvědčení, že liberální demokracie je jediná legitimní forma vládnutí a ostatní formy nejen že jsou nelegitimní, ale také jsou pouze přechodné (Kagan, 2007, s. 18-19).

Demokracie je jediná legitimní forma vlády a USA jako největší demokracie je nejlegitimnější ze všech demokracií. Tradiční americká zahraniční politika je podle Kagana expanzivní, moralistická a militaristická. Tendence k rozpínavosti, víra v možnost globální transformace a mesiášský pud jsou dominantní rysy amerického charakteru. Tyto tendence jsou podle Kagana zakořeněné v americké tradici a není snadné je vykořenit. Tento přístup k zahraniční politice přinesl spoustu výsledků světového významu jako porážku nacismu, japonského imperialismu a sovětského komunismu. (Kagan, 2008a, s. 29)

Kagan také uvádí, čemu by měly Spojené státy věnovat zvýšenou pozornost. Kvůli tomu, že se prohlubuje propast mezi liberálními a autokratickými vládami, bude čím dál složitější dosáhnout mezinárodního konsenzu. Neexistuje podle něj společná mezinárodní morálka a společný politický princip mezi velmocemi, je tudíž potřeba v zahraniční politice brát v potaz také ideologické rozdíly. (Kagan, 2007, S. 35)

2.4.2. Cíle americké zahraniční politiky

Kagan jako hlavní cíle americké zahraniční politiky uvádí následující. Chránit dominantní postavení Spojených států a podporovat jejich predominanci (Kagan 1996, s. 20, 23), prosazovat demokratické vládnutí v zahraničí (Kagan 1997, s. 19), posilovat spolupráci mezi demokratickými zeměmi (Kagan 2007, s. 36, 37), udržet Spojené státy v centru mezinárodní ekonomiky a udržet převahu jejich vojenské moci (Kagan 2007, s. 24) a postarat se o to, aby svět nesklouzl zpět k takovým okolnostem, ze kterých vznikly dvě světové války a nespočet národních katastrof (Kagan 2007, s. 44). Dále pak uvádí, že cílem americké zahraniční politiky by mělo být usilování o transformaci tyranských režimů (Kagan 2000, s. 20). Všeobecným cílem americké zahraniční politiky by pak měla být ochrana a rozšíření mezinárodního pořádku, který je v souladu s americkými principy a zájmy (Kagan 2000, s. 12).

2.4.3. Prostředky k dosažení cílů

Jakým způsobem je možné těchto cílů dosáhnout? Aby bylo možné udržet benevolentně hegemonické postavení USA a chránit toto postavení, je potřeba posilovat americkou bezpečnost a podporovat americké spojence. Je třeba, aby USA šly za svými zájmy a stály na svých zásadách. Pro dosažení tohoto cíle Robert Kagan klade velký důraz na to, aby stát poskytoval dostatek finančních prostředků na armádu. Podle něj je důležité, aby se armáda mohla inteligentně rozhodovat podle strategického plánování a ne podle rozpočtu. USA potřebují zbrojní nadřazenost a morální sebedůvěru. (Kagan 1996, s. 23)

Aby mohly Spojené státy prosazovat politiku podporující demokracii, je potřeba posilovat spolupráci mezi demokratickými státy. Jako jednu z možností dosažení tohoto cíle uvádí Kagan vytvoření nové mezinárodní instituce, která by společné principy a cíle podporovala. Dále je potřeba vyjádřit podporu demokracii nejen slovem, ale také skutkem. Je potřeba, aby si Spojené státy uvědomily, že úspěch nemusí být okamžitý. Kagan navrhuje, že v islamistickém světě by měly USA uspišit modernizaci tím způsobem, že by podporovaly politickou liberalizaci, lidská práva včetně práv žen a opakované volby, které mohou změnit konfiguraci moci. (Kagan, 2007, s. 36-41)

Robert Kagan uvádí ještě další prostředek, díky kterému je podle něj možné dosáhnout lepší podpory demokracie ve světě. Uvádí, že je potřeba houževnatěji bojovat proti radikálním islamistům a zároveň je nutné také podporovat demokratické hlasy v zemích středního východu i přes hrozbu nestability. Zaujetí neutrálního postoje k demokratizaci světa by podle něj znamenalo popření základních principů, ve které Američané věří. (Kagan, 1997, s. 26) V otázce podporování demokracie podle něj neexistuje neutrální postoj. Buď Spojené státy podporují autokracii tím, že mají se státem přátelské diplomatické vztahy a aktivní ekonomický styk, nebo používají svoji moc tak, aby prosadily demokratickou reformu. (Kagan, 2007, s. 39) S tímto výrokem nesouhlasí John W. Coffey. Tvrdí, že existuje i třetí cesta, kterou by měla být asistence u pozvolné politické liberalizace, aniž by se vynucovaly unáhlené demokratické procesy. (Coffey, 2008, s. 3)

Podle Kagana je každopádně nutné, aby Spojené státy vytrvaly ve vedení války proti terorismu. To bude vyžadovat válečné intervence, pokud státy neodepřou teroristům vytvoření základny na jejich území, jako to bylo v případě Afghánistánu. (Kagan, 2007, s. 42)

Pro udržení Spojených států v centru mezinárodní ekonomiky a pro udržení dominance ve vojenské moci je opět potřeba finančních prostředků. S růstem rozpočtu na armádu vzrůstá také počet zámořských amerických vojenských základen. Dalším důležitým faktorem je podpora americká dominance ze strany americké veřejnosti. (Kagan, 2007, s. 24)

Spojené státy by se neměly snažit o koexistenci s tyranskými režimy, ale o jejich změnu. Jako nejlepší prostředky pro dosažení transformace tyranských režimů vidí Kagan podporu skupin rebelujících proti tyranskému režimu a podporu disidentů. Dalšími ideálními taktikami jsou podle něj i ekonomické sankce a diplomatická izolace. (Kagan, 2000, s. 20) Tento přístup je ale podle Farleyho (2012) špatný. Ten tvrdí, že pokud si chtějí Spojené státy udržet svoji pozici ve světě, je naopak potřeba získat souhlas ostatních velmocí. Jít vstříc čínským a ruským nebo indickým požadavkům znamená ukázat flexibilitu tohoto systému. To pak posílí pocit, že Spojené státy hrají unikátní roli. Síla tohoto systému podle Farleyho závisí právě na schopnosti přijmout soupeře spíše než je rozdrtit a izolovat. Nemyslí tím to, že by Spojené státy musely přijmout každý požadavek každého soupeře, ale je potřeba umět zvládat problémy i diplomatickou cestou. (Farley, 2012, s. 1)

Spojením všech výše zmíněných prostředků by se mělo dosáhnout všeobjímajícího cíle americké zahraniční politiky, kterým je ochrana a rozšíření mezinárodního pořádku, který je v souladu s americkými zájmy a principy. Spojené státy by měly vytrvat v odporu proti diktátorům a nepřátelským ideologiím, měly by vytrvat v podporování amerických zájmů a liberálně-demokratických principů. (Kagan, 2000, s. 12) Co by se podle Kagana stalo, kdyby od toho Spojené státy upustily? Kagan je přesvědčený, že by ostatní velmoci utvářely světový pořádek takovým způsobem, který by nerefletoval zájmy a hodnoty USA (Kagan, 2000, s. 12).

Kagan také řeší, zda mají Spojené státy kapacitu na udržení amerického prvenství a kapacitu nadále utvářet mezinárodní prostředí. Dochází k závěru, že nepochybně ano. Spojené státy mají stále nejsilnější armádu, ale podle Kagana je potřeba dávat na vojenskou moc větší procento HDP. Stejně tak mají pořád silná spojení v Evropě a Asii, která jsou oporou americké moci a tvoří srdce liberální demokratické civilizace, které USA chtějí chránit a rozšiřovat (Kagan, 2000, s. 14-15).

Dalším důležitým krokem pro udržení amerického postavení ve světě je vytvoření systému protiraketové obrany. Kagan (2000, s. 17) tvrdí, že pouze dobře chráněné Spojené státy jsou schopny utvářet mezinárodní prostředí, které vyhovuje jejich zájmům a principům.

2.4.4. Překážky dosažení cílů

Už v roce 1997 Robert Kagan napsal, že dominantní postavení USA vychází ze zahraniční politiky a obranné strategie, kterou v té době už podle něj Spojené státy nezastávaly. Jako problém vidí, že USA berou své postavení za jisté. (Kagan, 1997, s. 23)

V roce 2000 pro Kagana hlavní hrozba spočívala zejména v tom, že Spojené státy, na kterých podle něj závisí trvání mezinárodního míru a podpora liberálních demokratických principů, ustoupí od své zodpovědnosti a dovolí mezinárodnímu pořádku, který vytvořily, aby se zhroutil. Hrozbou v roce 2000 tedy pro Kagana byl úpadek vojenské moci a fakt, že jsou Spojené státy zmatené ohledně jejich role ve světě. (Kagan, 2000, s. 4)

V roce 2010 napsal, že v americké zahraniční politice nastal zlom, který může mít dlouhodobé následky a že možná nastal moment, kdy se Spojené státy finálně odvrátily od strategie, kterou přijaly po druhé světové válce, a zaujaly jiný vztah ke zbytku světa (Kagan, 2010a, s. 13).

Stará strategie americké zahraniční politiky stála podle Kagana na třech pilířích, které byly následující. Ekonomické a vojenské prvenství, globální síť formálních vojenských a politických většinou demokratických spojenců a otevřený ekonomický systém (Kagan, 2010a, s. 13). Podle Kagana se Obama a jeho tým pro zahraniční politiku rozhodli zvládnout nevyhnutelný relativní úpadek USA a v soukromí jsou otevření politice řízeného úpadku. Místo toho, aby se snažili tento úpadek zvrátit, orientují zahraniční politiku takovým směrem, aby se tomuto stavu přizpůsobila. (Kagan, 2010a, s. 14)

Nová strategie, kterou Kagan vidí jako překážku, znamená přizpůsobování se rostoucím velmocem, hlavně Číně a Rusku, spíše než snahu potlačit ambice těchto velmocí. Přizpůsobování znamená větší respekt pro jejich politický systém a větší hegemonii v oblasti jejich zájmu. Přizpůsobování způsobuje vzdalování se spojencům vzniklým po druhé světové válce. Vzdávající spolupráce se dvěma velmocemi by byla

obtížná, možná dokonce nemožná, kdyby Spojené státy zůstaly zavázány původním spojencům, kteří byli původně vytvořeni k potlačování těchto velmocí. Kagan uvádí jako příklad NATO a bilaterální smlouvy USA s Japonskem a Jižní Koreou. (Kagan, 2010a, s. 14)

Základním předpokladem Obamovy administrativy, který je podle Kagana mylný, je přesvědčení, že velmoci sdílejí společné zájmy (Kagan, 2010a, s. 15; Kagan, 2010b, s. 14). Toto idealistické přesvědčení, předpoklad lidského pokroku a směřování k dokonalosti provází historii od osvícenství přes období před první světovou válkou, po druhé světové válce i po konci studené války (Kagan, 2010b, s. 14). Cílem USA je sjednocovat národy a hledat společná řešení světových problémů. Zamítají možnost, že by velmoci měly nějaké protichůdné zájmy, které by kooperaci narušily, a že by autokratické státy jinak vnímaly zájmy než státy demokratické. (Kagan, 2010a, s. 15)

Postoj USA, který Obamova administrativa propaguje, je podle nich neutrální, ale Kagan s tím nesouhlasí a uvádí příklad Ruska. Pokud by Rusko požadovalo, aby Západ respektoval jeho sféru vlivu jako v minulosti, neexistuje situace, kdy nelze prohrát. Buď vzroste vliv Ruska a sousedním mocnostem se oslabí možnost odporu, nebo se ruské ambice budou kontrolovat a Rusko bude nespokojené. Není možné, aby Spojené státy přistoupily na přání autokratických velmocí, aniž by se změnil vztahy se spojenci, kteří jsou většinou demokratičtí. (Kagan, 2010a, 16)

Obamův přístup podle Kagana vychází z idealistického přesvědčení, že Spojené státy mohou přistupovat ke světu jako prosazovatel společných zájmů, které nejsou v rozporu se zájmy ostatních velmocí (Kagan, 2010a, s. 17), a nepřiznává, že velmoci mají i rozpor zájmů, které by mohly spolupráci ohrozit (Kagan, 2010b, s. 15).

Obamova administrativa tedy buduje strategii zahraniční politiky na základě, který neexistuje. Předpoklad, že geoekonomická spolupráce nahradila geopolitickou kompetici a že po studené válce má nastat éra konvergence, se podle Kagana nenaplnil. (Kagan, 2010b, 16)

Kagan řeší otázku, jestli po nástupu Obamovy administrativy budou Spojené státy i nadále podporovat demokratické státy v jejich roztržkách s autokratickými velmocemi, nebo jestli zaujmou více neutrální postoj s cílem dospět ke společné dohodě s autokratickými velmocemi (Kagan, 2010a, s. 17).

Překážkou ale může být fakt, že by Spojené státy měly prosazovat demokratizaci, ke které podle něj nelze zaujmout neutrální postoj. Pokud Spojené státy mají s autokratickými vládami přátelské a diplomatické vztahy a aktivní ekonomický styk, znamená to, že autokracii podporují. Druhou variantou je použití moci tak, aby se prosadila demokratická reforma. (Kagan, 2007, s. 39)

Podle Kagana v USA panuje nechuť k šíření demokracie. Tato nechuť je silně ovlivněna pesimismem a pochybnostmi o zdraví demokracie v USA. Zaznívají argumenty, že nové demokracie jsou nestabilní nebo že demokratizace vyvolala etnické konflikty a války. Kagan souhlasí s tím, že nové demokracie mohou být nestabilní, není to ale podle něj nepřekonatelná překážka. Stejně tak existuje i spousta nových demokracií, které přežily, a je chyba zdůrazňovat pouze ty neúspěšné případy. Etnické konflikty a spory ohledně hranic mohou stejně tak vyvolat i diktátoři ve svůj prospěch. Za největší chybu považuje upravování zahraniční politiky na základě minulých selhání. V minulosti byl pesimistický náhled na budoucnost demokracie pochopitelný, protože demokratizované státy byly v drtivé menšině. Dnes je podle něj cynický postoj k demokratizaci v rozporu s globální zkušeností. Navíc jde o to, že dříve byl vývoz demokracie jednou z hlavních myšlenek americké zahraniční politiky, ale dnes se od toho upouští. (Kagan, 1997, s. 22-25) Podle Kagana je to špatně. Prosazování demokracie by měl být stejně hodnotný cíl jako všechny ostatní (Kagan, 2007, s. 37). Demokracie sice nemůže vyřešit světové problémy, ale je to nejlepší možná alternativa (Kagan, 1997, s. 25).

V roce 2010 Kagan tvrdí, že Obamova administrativa nevyhnutelně snížila důležitost demokracie v řebříčku amerických zájmů. Je to podle něj přímý důsledek nové geopolitické strategie americké nové mezinárodní neutrality. (Kagan, 2010a, s. 17)

Jako poslední hrozbu uvádí rozsáhlé přesvědčení, že cokoli Spojené státy dělají v zahraničí, rozptyluje schopnost řešit domácí problémy. Zmiňuje tvrzení v projevu prezidenta Baracka Obamy, že nastal čas zaměřit se na domácí politiku. Toto tvrzení může podle něj mít ničující efekt na celou americkou zahraniční a obrannou politiku. Uvádí jako příklad Afghánistán. Neúspěch v Afghánistánu bude podle něj mnohem dražší než náklady, které jsou na tuto mezinárodní akci vynakládány. Zdůvodňuje to tím, že stažení vojáků z Afghánistánu poskytne prostor teroristickým organizacím pro vytvoření bezpečného útočiště, a upozorňuje na to, že je krátkozraké se dívat pouze na aktuální výdaje a je potřeba zaměřit pozornost i do budoucnosti. (Kagan, 2011, s. 7-8)

3. Vztah Spojených států a Evropy

Kagan ve své knize *Labyrint síly a ráj slabosti* (Kagan, 2003) píše: „*Již nastal čas skončit s předstíráním, že Evropané a Američané mají stejný názor na svět, dokonce i s představou, že žijí ve stejném světě.*“ (Kagan, 2003, s. 19)

Podle Kagana Evropané vnímají moc jiným způsobem než Američané. Evropané se zaměřují spíše na vyjednávání a kooperaci, zatímco USA používají k prosazování liberálního pořádku vojenskou moc. Kvůli tomu si nerozumí a rozchází se v pohledu na hlavní strategické a mezinárodní otázky. Tím je míněno definování výzev, implementace zahraniční a obranné politiky, určení národních priorit a definice hrozeb. Tento stav není pouze přechodný. Roztržka mezi USA a Evropou se vyvíjela po dlouhou dobu a pravděpodobně kvůli své velikosti i přetrvává. (Kagan, 2002, s. 3-4)

3.1. Evropský a americký přístup k moci

Kagan se zabývá tím, jaké jsou charakteristiky a původ přístupů k zahraniční politice ve Spojených státech a v Evropě.

3.1.1. Charakteristika

Evropané jsou tolerantnější, upřednostňují mírová řešení problémů, přesvědčování, diplomacii a vyjednávání, ohledně sporů se obracejí na mezinárodní právo a názory (Kagan, 2002, s. 4). Sice je to zjednodušené, ale v zásadě to vystihuje podstatu charakteru evropské zahraniční politiky (Kagan, 2002, s. 5).

Charakteristikami evropského přístupu k moci je tedy podle Kagana (2002, s. 10) zdůrazňování důležitosti mezinárodních institucí a mezinárodního práva, averze k jednostranné akci ze strany silných národů, rovnost práv a ochrana těchto práv, která je zajišťována mezinárodními pravidly chování.

Na druhou stranu Spojené státy zasahují rychleji a jsou méně trpělivé, co se týká diplomacie. Američané upřednostňují politiku donucování před politikou přesvědčování a kladou důraz na rychlé řešení problémů a eliminaci hrozeb. Jednají spíše unilaterálně, k prosazování cílů nespolupracují s ostatními státy (Kagan, 2002, s. 5). Dominantními rysy americké zahraniční politiky jsou tendence k rozpínavosti, víra v možnost globální transformace, moralismus a militarismus (Kagan, 2008a, s. 29)

Kagan (2002, s. 5) přiznává, že existují Američané, kteří nesouhlasí s těmito charakteristikami americké zahraniční politiky, a stejně tak existují i Evropané, kteří si cení moci stejně jako Američané. Nicméně přes tyto výjimky zdůrazňuje základní myšlenku, že se Evropa a Spojené státy fundamentálně od sebe odlišují.

Kagan (2003, s. 45-46) předpokládá, že když jsou státy slabé, tak praktikují strategii slabosti, a když jsou silné, chovají se podle toho, tedy věří v sílu a vojenské vítězství. Podle Kagana (2003, s. 27) je teď Evropa slabá, a to je také důvod, proč vykazuje její zahraniční politika výše uvedené charakteristiky.

3.1.2. Původ

Kagan rozpracovává, jakým způsobem vznikly charakteristiky současného přístupu Evropy. Evropský přístup k moci a k zahraniční politice je podle něj dán historickou zkušeností. Po druhé světové válce se chtěli Evropané vyhnout nebezpečím nacionalismu, balancování moci a použití vojenské síly. (Kagan, 2002, s. 15) Vyměnili tedy soupeření za kooperaci a chtějí, aby totéž fungovalo i v jiných oblastech světa. Evropa byla vojensky slabá už od konce druhé světové války, ale geopolitické okolnosti studené války tuto slabost maskovaly. (Kagan, 2002, s. 7)

Se vznikem Evropské unie se očekával vzestup Evropy jak ekonomicky a politicky, tak vojensky. Tyto předpoklady se nicméně nenaplnily, nenastal vzestup Evropy jako supervelmoci, ale úpadek Evropy. Na druhou stranu Spojené státy po konci studené války sice snížily výdaje na zbrojení, ale jejich vojenská moc zůstala stále bezprecedentní, a navíc pád Sovětského bloku znatelně zvýšil relativní americkou moc v porovnání se zbytkem světa. To mělo za následek, že USA byly ochotnější svou moc použít v zahraničí. (Kagan, 2002, s. 8-9) Kagan (2002, s. 23) upozorňuje na to, že i Spojené státy přispěly k vytvoření současného evropského postavení. Ponecháním amerických vojenských sil na území Evropy i po konci druhé světové války, tedy zajištěním bezpečnosti, přispěly Spojené státy k započetí procesu evropské integrace.

„Americká moc umožnila Evropanům uvěřit, že moc už není důležitá.“ (Kagan, 2002, s. 24)

Předpoklad, že by se po konci studené války Evropa vrátila k postavení mezinárodní velmoci, aniž by byla ochotna přesunout prostředky ze sociálních programů do armády a do přebudování ozbrojené síly tak, aby mohla fungovat i ve vzdálených oblastech světa, byl podle Kagana (2003, s. 42) nerealistický.

Evropská integrace podle Kagana ve skutečnosti způsobila úpadek evropské vojenské moci a globální role Evropy (Kagan, 2002, s. 19). Navíc v současnosti chybí politická vůle pro vyžadování většího vlivu na mezinárodním poli (Kagan, 2002, s. 21).

3.2. Rozdílné pohledy na zahraniční politiku – příčiny a důsledky

Evropané byli přesvědčeni, že americký přístup je příliš militaristický a nebezpečný, raději používali strategii vyjednávání a navazování obchodních a politických vztahů. Američané viděli zase evropský přístup jako jistou formu appeasementu. Rozdílné přístupy k zahraniční politice rozšířily propast mezi USA a Evropou a Kagan (2002, s. 9-10) tvrdí, že toto napětí má kořeny už na začátku 90. let 20. stol. Nicméně tento nesoulad je podle něj přirozený (Kagan, 2002, s. 11). Americká vojenská síla způsobuje, že USA mají sklony tuto sílu použít, zatímco evropská vojenská slabost má za následek averzi k uplatnění vojenské síly (Kagan, 2002, s. 10).

Rozdílný přístup k zahraniční politice způsobuje, že Evropa vyslovuje otevřeně nesouhlas s americkým unilateralismem. Podle Kagana je to hlavně z toho důvodu, že Evropané mají strach, protože jsou zranitelní. (Kagan, 2002, s. 11) Není to pouze kvůli tomu, že by byli zavázáni určitým postmoderním ideálům (Kagan, 2002, s. 11), přestože schválení vojenské akce USA by pro ně znamenalo popření nových základních hodnot postmoderní Evropy (Kagan, 2002, s. 18), ale i kvůli sledování vlastních zájmů (Kagan, 2002, s. 11). Evropané nesouhlasí s unilateralismem podle Kagana zčásti i kvůli tomu, že sami na unilateralismus nemají kapacitu (Kagan, 2002, s. 12).

Podle Kagana (2002, s. 12) je největší problém v tom, že se USA a Evropa neshodnou na povaze současných hrozeb. Evropa tvrdí, že považuje hrozby za snesitelnější kvůli tomu, že v minulosti jimi byla vždy obklopena. Kagan s tím nesouhlasí a oponuje, že pravým důvodem větší tolerance hrozeb je opět evropská relativní slabost. Pokud má někdo kapacitu problém vyřešit, tak se o to pokusí spíše než ten, kdo tuto kapacitu nemá. (Kagan, 2002, s. 12-13)

Evropané se necítí být tak ohroženi hrozbami, které považují Spojené státy za primární z toho důvodu, že kvůli americké moci se z USA stal hlavní a často také jediný cíl a Evropa se cítí až jako cíl druhotný (Kagan, 2002, s. 14-15).

Jaké následky tento nesoulad mezi pohledem na použití moci v zahraniční politice může mít? Kagan (2002, s. 24) upozorňuje na možnost zničení postmoderního světa v případě ohrožení, který nebude mít prostředky se bránit, což může být pro Evropu komplikace, protože vlastní obrana by pro ni znamenala zavržení principů jejího současného systému.

Kagan (2002, s. 25) si pokládá otázku, zda je pro Spojené státy snesitelné, aby umožňovaly Evropě žít v míru tím, že jí zaručují bezpečnost, zatímco samy si tento komfort nemohou dovolit. Dochází k závěru, že USA mají kapacitu na udržování globální bezpečnosti, aniž by potřebovaly pomoc od Evropy.

Problém vidí Kagan v napětí v současné mezinárodní situaci, kdy Spojené státy jsou nuceny jednat unilaterálně, přestože to porušuje evropské normy a způsobuje to v Evropanech obavy. Tím, že USA pravděpodobně nebudou svou moc snižovat, a stejně tak Evropané nebudou zvyšovat svojí, může dojít k úplnému odcizení USA a Evropy. (Kagan, 2002, s. 27)

Přestože USA s Evropou mají společný zájem, kterým je zachování současného systému, tak ani sdílení společných zájmů nemůže překlenout rozdílné perspektivy, ze kterých Evropané a Američané nahlíží na svět a na použití moci v mezinárodních záležitostech (Kagan, 2002, s. 12).

3.3. Řešení

Jako možné řešení vidí Kagan (2002, s. 28) potřebu, aby si Evropa uvědomila, že silné Spojené státy jsou pro svět a hlavně pro Evropu nezbytné. Stejně tak by Spojené státy měly brát více ohledu na názory ostatních. USA by mohly projevovat více uznání mezinárodnímu právu. (Kagan, 2003, 129)

Pro USA je podle Kagana (2003, s. 128) dokonce lepší, když budou brát ohledy na mínění Evropy, protože je určitě lepší mít morální a materiální podporu spojenců, než postupovat sám a ještě k tomu čelit evropskému nepřátelství. A přestože okolnosti zavedly oba tyto státy na odlišná místa, je potřeba vzájemné porozumění, protože Evropa a USA přeci jen sdílejí společné západní hodnoty (Kagan, 2002, s. 128-129).

Tím, že USA a Evropa spolu tvoří dohromady více než 50 % globálního HDP, je potřeba, aby se zaměřili na mezinárodní systém volného obchodu a trhu a vzájemně se respektovali místo toho, aby si dělali naschvály (Kagan, 2012a, s. 137).

3.4. Kritika Kaganova pohledu na vztah USA a Evropy

Kaganovi je vytýkáno, že klade přílišný důraz na vojenskou moc. Costigliola (2003, s. 518) kritizuje, že se Kagan spoléhá pouze na omezené koncepty moci, na slabost a sílu. Zaretsky (2003, s. 359) zase Kaganovi vyčítá, že pořád mluví o moci, ale nikde ji nedefinuje, a ve skutečnosti myslí pouze vojenskou moc.

Politické a ekonomické nátlaky pro Kagana nejsou účinné a jeho pohled na motivaci států a na moc je příliš zjednodušený (Costigliola, 2003, 518). Podle Costiglioly (2003, s. 519) je kniha *Labyrint síly a ráj slabosti* (Kagan, 2003) „obhajoba unilaterální války proti údajně zlým teroristům založená na omezeném pohledu na moc a zpochybnitelné znalosti historie.“ (Costigliola, 2003, s. 519)

Další předpoklad, který Kagan uvádí, tedy že hlavní důvod roztržky mezi Evropou a USA je fakt, že Evropa je vojensky slabá a Spojené státy naopak silné, je podle Coxe příliš jednostranný. Cox (2003, s. 531) s tím nesouhlasí a tvrdí, že důvody mohou být různé. Uvádí důvod, že Evropa už se nechce nechat sekýrovat od Spojených států a USA tedy již nejsou schopné kontrolovat dění v Evropě tak efektivně jako v minulosti. Dále tvrdí, že je potřeba si uvědomit, že Kagan představuje pouze jeden specifický pohled na transatlantické vztahy ve Spojených státech a že existuje mnoho dalších aktérů, kteří považují vztahy s Evropou stále za velmi důležité (Cox, 2003, s. 532).

Další oblastí kritiky je nedostatečné brání ohledu na ostatní státy ve světě. Podle Zaretskyho (2003, s. 361) USA potřebují spojence a legitimitu, a kvůli tomu je potřeba jednat s ostatními státy s respektem. Podobné důvody uvádí i Cox (2003, s. 532). Podle něj je potřeba zaměřit pozornost na to, jakým způsobem Spojené státy svoji moc používají, protože pomlouváním mezinárodních institucí a znepřátelováním si spojenců vyvolávají Spojené státy strach a podezření v ostatních státech. Mnoho lidí mimo USA jednoduše Spojeným státům nedůvěřuje, že dokáží svou moc dobře užívat. To způsobuje větší opozici vůči americké zahraniční politice a Spojené státy by tak vykonávaly roli supervelmoci bez podpory, což je podle Coxe zbytečné. (Cox, 2003, s. 532) Zaretsky (2003, s. 363) dokonce přichází s tím, že Spojené státy začaly prosazovat zahraniční politiku, která by v období studené války nebyla tolerovaná, a kvůli které se svět stal mnohem nebezpečnějším místem. Kagan tuto politiku podporuje. Podle Zaretskyho je potřeba, aby si Američané uvědomili, že jsou pouze jedním národem z mnoha, a pokud tak neučiní, nebudou schopni zajistit vlastní

bezpečnost, natož bezpečnost lidstva, kterou Kagan tolik prosazuje (Zaretsky, 2003, s. 363).

Cox (2003, s. 530) Kaganovi vyčítá také to, že tvrdí, že by Evropané měli investovat více prostředků do vlastní bezpečnosti, ale ve skutečnosti nechce vidět vzestup nové evropské supervelmoci, která by vyvažovala Spojené státy.

4. Kritika Roberta Kagana

Kaganovi je vytýkáno v první řadě to, že jeho argumenty jsou nepřesvědčivé. Kaganovy argumenty nejsou téměř nikdy podpořeny daty nebo systematickým důkazem. Například se nevěnuje seriózní analýze toho, kolik vojenské moci by Spojené státy potřebovaly, aby si udržely svou roli globálního leadera, nebo jak může soft power¹ ve spojení s hard power² pomoci vlivu Spojených států. (Keohane, 2012) Jako další problém v Kaganově způsobu vyjadřování vidí Keohane (2012) neschopnost rozlišit, co je fakt a co je pouhá domněnka. Kagan má tendenci míchat znalosti se spekulacemi, což má za následek, že jeho sebejistá tvrzení je těžké brát vážně (Keohane, 2012).

David Warren (2012) kritizuje, že Kagan nedefinuje v knize *The World America Made* (Kagan, 2012), co myslí slovem demokracie. Stejnou kritiku vyslovuje i Eli Zaretsky ve spojitosti s knihou *Labyrinth síly a ráj slabosti* (Kagan, 2003). Tvrdí, že Kagan stále mluví o moci, nikde ji nedefinuje, a ve skutečnosti myslí pouze moc vojenskou (Zaretsky, 2003, s. 359). John W. Coffey (2008, s. 3) zase kritizuje nedostatečnou definici nové organizace, která by spojovala demokratické státy, kterou Kagan navrhuje v eseji *End of Dreams, Return of History* (Kagan, 2007).

Další oblastí kritiky je příliš jednostranný pohled na problematiku, kterou se zabývá, přehlížení ostatních názorů nebo jejich marginalizace a bagatelizace mezinárodních institucí.

Keohane (2012) tvrdí, že Kagan bagatelizuje OSN, ignoruje Světovou banku, Mezinárodní měnový fond a je odmítavý vůči Evropské unii. Upozorňuje na to, že role Světové banky je důležitá pro prosazování rozvoje, role Mezinárodního měnového fondu je důležitá pro podporu finanční stability a role NATO a EU je důležitá v pomoci dosáhnout míru a jednoty. Kagan jim podle Keohana nepřikládá dostatečnou váhu. (Keohane, 2012)

Frank Costigliola kritizuje to, že se Kagan spoléhá pouze na vojenskou sílu. Ignoruje politické a ekonomické nátlaky a jeho pohled na motivaci států a na moc je příliš zjednodušený. (Costigliola, 2003, s. 518)

¹ Soft power definuje Joseph S. Nye jako schopnost měnit preference ostatních aktérů, je založena nejen na přesvědčování a schopnosti argumentovat, ale také na schopnosti ztraktivně daného pohledu, což vede často k souhlasu s daným pohledem. Preferuje spolupráci před donucováním. (Nye, 2004, s. 5-6)

² Hard power definuje Joseph S. Nye jako dosahování změny pomocí vojenské a ekonomické moci. Je založena na používání odměn a pobídek na straně jedné nebo hrozeb na straně druhé. (Nye, 2004, s. 5)

Podle Davida Rieffa (Kagan, 2008b, s. 14) Kagan marginalizuje liberální tradici v americké zahraniční politice, sice ji zmiňuje, ale nebere ji vážně. Rieff (Kagan, 2008b, s. 14) tvrdí, že liberální tradice je v zahraniční politice také velmi přítomná a je potřeba to brát na vědomí.

Kaganova kniha *Labyrint síly a ráj slabosti* (Kagan, 2003) je podle Costiglioly „...obhajoba unilaterální války proti údajně zlým teroristům založená na omezeném pohledu na moc a zpochybnitelné znalosti historie.“ (Costigliola, 2003, s. 519) Podobně kritizuje Kagana Ronald Steel v reakci na esej *Neocoon nation* (Kagan, 2008a), kde tvrdí ve spojitosti s invazí do Iráku, že Kagan akorát ospravedlňuje akt agrese a argumentuje tím, že Američané pouze touží šířit demokracii (Kagan, 2008b, s. 21).

Závěr

Díky analýze textů Roberta Kagana a jeho kritiků jsem dospěla k následujícím závěrům. Podle Kagana je nejlepším světovým uspořádáním americká hegemonie. Kagan vychází z teorie hegemonické stability, kde díky existenci hegemonu zůstává mezinárodní systém stabilní. Toto uspořádání preferuje před jinými alternativami, jako je například mocenská rovnováha, přestože si uvědomuje, že to není perfektní uspořádání mezinárodního systému a že je nespravedlivé a nebezpečné. Současné mezinárodní uspořádání je podle něj výhodné zejména z toho důvodu, že snižuje pravděpodobnost vypuknutí velké války mezi velmocemi a zajišťuje relativní stabilitu. Později přichází s myšlenkou více multilaterálního světového uspořádání z toho důvodu, že se zvětšuje propast mezi autokratickými a demokratickými státy, což má za následek složitější dosahování konsensu na mezinárodním poli a složitější prosazování demokratizace. Jako řešení vidí vytvoření nové mezinárodní instituce, která by spojovala demokratické státy a měla za cíl propagování společných cílů a hodnot. Její přesné působení ale nerozpracovává do detailu. Klade důraz na to, že většina států je se současným postavením spokojená a ty, které by to chtěly změnit, na to v současné době nemají prostředky.

Hlavním důvodem, proč svět akceptuje americkou moc, je podle Kagana vnímání motivů a cílů USA ostatními státy a fakt, že státy cítí, že v budoucnu budou možná tuto velmoc potřebovat.

Kagan tvrdí, že současné mezinárodní uspořádání závisí přímo nebo nepřímo na moci a vlivu USA. Podporou demokracie a zakotvením demokratických principů do mezinárodních dohod a institucí umožnily Spojené státy její rozmach. Hlavním cílem zahraniční politiky USA by podle něj měla být ochrana a rozšíření mezinárodního pořádku, který je v souladu s americkými principy a zájmy. USA by měly ochraňovat své dominantní postavení a podporovat svou predominanci, měly by prosazovat demokratizaci a transformaci diktátorských režimů a posilovat spolupráci mezi demokratickými zeměmi. Zároveň by se měly udržet v centru mezinárodní ekonomiky a měly by si udržet převahu vojenské moci.

Pokud by Spojené státy neprosazovaly tyto cíle, mělo by to za následek vzrůst moci ostatních velmocí. Návrat k multipolaritě by podle Kagana změnil charakter ambic

ostatních velmocí a to by mohlo způsobit vypuknutí regionálních konfliktů s cílem získat vliv na okolní státy.

Úpadek Spojených států vidí jako možné sebenaplňující se proroctví. Pokud Spojené státy přijmou přesvědčení, že jejich vliv upadá, jako fakt, a začnou podle toho jednat a upravovat zahraniční politiku, dojde k rozpadu současného liberálního mezinárodního pořádku.

Podle Kagana je nutné, aby Spojené státy vytrvaly ve vedení války proti terorismu, aby se nesnažily o koexistenci s tyranskými režimy, ale aby se snažily o jejich změnu. Zároveň je velmi důležité dávat dostatečné finanční prostředky na armádu, aby byly USA schopné efektivně jednat. Tyto prostředky by měly vést k udržení současného pořádku, který je v souladu s americkými zájmy a ideály. Největší překážkou dosažení těchto cílů je zaujetí neutrálního postoje k nedemokratickým státům a přesvědčení, že současné postavení USA ve světě a rozložení moci je nezvratitelné a jisté.

Co se týká vztahu USA a Evropy, podle Kagana je potřeba si uvědomit, že už nesdílí společný pohled na svět, jako tomu bylo v minulosti, ale jejich pohledy na použití moci a definování současných hrozeb jsou diametrálně odlišné. To téměř znemožňuje efektivní vzájemnou spolupráci. Podle Kagana by si Evropa měla uvědomit, že silné Spojené státy jsou pro svět i pro Evropu nezbytné. Je třeba, aby se USA a Evropa vzájemně respektovaly. Spojené státy by měly brát větší ohledy na mínění Evropy a měly by více uznávat mezinárodní právo.

Kaganovi je nejvíce vytýkáno, že vidí svět příliš jednostranně. Nebere vážně ostatní přístupy k mezinárodnímu uspořádání a ignoruje mezinárodní instituce, stejně jako se zaměřuje pouze na vojenskou moc a sílu. Jeho pohled na moc a motivaci států je příliš zjednodušený.

Další oblastí kritiky je Kaganova argumentace. Je mu vytýkáno, že jeho argumenty jsou nepřesvědčivé z toho důvodu, že nejsou téměř nikdy podpořeny systematickým důkazem, případně že jeho příklady a důkazy jsou účelově vybírané. Míchá znalosti se spekulacemi a nedefinuje důležité pojmy. Je zpochybňovaná také jeho znalost historie.

Myslím si, že kritika Kagana je oprávněná. Jeho pohled se mi také zdá příliš jednostranný a podle mého názoru přehlíží působení měkké moci. Je pochopitelné, že díky kapacitě americké vojenské moci mají někteří Američané tendenci vidět problémy z čistě vojenského hlediska. Stejně tak si ale myslím, že rozdílný pohled Evropy a USA na současné hrozby nevylučuje jejich vzájemnou spolupráci. Rozdílnost nemusí být překážkou spolupráce, může to být i výhoda v tom smyslu, že rozdílné přístupy se mohou vzájemně doplňovat. Kaganovo dílo působí spíše jako obhajoba určitého amerického pohledu na působení USA na mezinárodním poli než jako objektivní politická analýza. Kagan se snaží ospravedlnit vynucování věci silou v údajný prospěch všech. Je ale otázkou, zda partikulární zájmy USA jsou opravdu zájmy celého světa, jak Kagan ve svých dílech tvrdí.

Přes všechny kritiky Kagana má podle mého názoru jeho dílo i tak co říci. Kagan dokáže reagovat na aktuální situaci a podněcovat k přemýšlení nad otázkami ohledně mezinárodního uspořádání z jiného úhlu pohledu než jak jsme zvyklí.

Summary

By analyzing the texts of Robert Kagan, I reached the following conclusions. The international role of the United States should be that of a benevolent hegemony, which is based on the theory of hegemonic stability, where thanks to the existence of a hegemon the international system stays stable. He prefers this role because according to him it is the most stable order and it also lowers the possibility of a war among great powers. Because of the growing gap between autocratic and democratic states, in 2007 he inclines to more multilateral world order and comes with an idea of a new international organization of democratic states which should promote the democratic principles and values. He admits that current world order isn't perfect, but he argues that most of the states are satisfied with it.

Kagan claims that current world order depends directly or indirectly on American power and for international peace and prosperity it is necessary to promote American foreign policy which secures the role of the USA. The main goals of the U. S. foreign policy should be preserving and widening international order which complies with American values and interests. USA should protect their dominant role and promote democracy. They should strengthen the cooperation among democratic states and persevere in war on terror and in effort to transform dictator regimes.

He believes that not promoting these goals would result in rise of other great powers which would change the character of their ambitions and therefore potentially cause conflicts.

As for the relationship between USA and Europe, he insists that these two powers don't share common vision of the world anymore, especially while talking about the definition of threats. Even though their views are different, they should respect each other.

Kagan is mostly criticized for his unilateral view of the world and of power. He overlooks the importance of soft power and international institutions. His argumentation is unconvincing as he doesn't present relevant data and facts.

In my opinion, his work seems more like a defense of a specific view of the U. S. role in the world than an objective analysis. And even though he presents the

vested interests of the USA as the interests of the whole world, his work still has a lot to say. Kagan is able to react to the contemporary situation in a way which stimulates people to think about his ideas about the international order from a different perspective than we are used to.

Použitá literatura

Primární zdroje

KAGAN, Robert. The case for global activism. *Commentary*. 1994, roč. 98, č. 3, s. 40-44.

KAGAN, Robert a William KRISTOL. Toward a Neo-Reaganite Foreign Policy. *Foreign Affairs*. 1996, roč. 75, č. 4, s. 18-32.

KAGAN, Robert. Democracies and Double Standards. *Commentary*. 1997, roč. 104, č. 2, s. 19-26.

KAGAN, Robert. 1998a. The benevolent empire. *Foreign Policy*. 1998, č. 111, s. 24-35.

KAGAN, Robert a William KRISTOL. *Present dangers: crisis and opportunity in American foreign and defense policy*. San Francisco, Calif.: Encounter Books, 2000, 401 p. ISBN 18-935-5416-3.

KAGAN, Robert. Power and Weakness. *Policy Review*. 2002, č. 113, s. 3-28.

KAGAN, Robert. *Labyrint síly a ráj slabosti: Amerika, Evropa a nový řád světa*. Překlad Antonín Hradilek. Praha: Lidové noviny, 2003, 140 s. ISBN 80-710-6655-9.

KAGAN, Robert. America's Crisis of Legitimacy. *Foreign Affairs*. 2004, roč. 83, č. 2, s. 65-87.

KAGAN, Robert. End of Dreams, Return of History. *Policy Review*. 2007, č. 144, s. 17-44.

KAGAN, Robert. 2008a. *The Return of History and the End of Dreams*. New York: Alfred A. Knopf, 2008, 115 s. ISBN 978-0-307-26923-2.

KAGAN, Robert, George PACKER, David RIEFF a Ronald STEEL. 2008b. An Exchange: Neocon Nation?. *World Affairs*. 2008, roč. 171, č. 1, s. 12-25.

KAGAN, Robert. 2010a. Obama's Year One. *World Affairs*. 2010, roč. 172, č. 3, s. 10-18.

KAGAN, Robert. 2010b. The Perils of Wishful Thinking. *American Interest*. 2010, roč. 5, č. 3, s. 14-16.

KAGAN, Robert. 2012a. *The World America Made*. New York: Alfred A. Knopf Incorporated, 2012. ISBN 978-0-307-96131-0.

Sekundární zdroje

About Brookings. © 2013b. *The Brookings Institution* [online]. © 2013 [cit. 2013-05-04]. Dostupné z: <<http://www.brookings.edu/about#research-programs/>>

About Us. *Carnegie Endowment for International Peace* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <<http://carnegieendowment.org/about/?lang=en>>

BEAUMONT, Peter. A neocon by any other name. *The Guardian: The Observer* [online]. 2008 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <<http://www.guardian.co.uk/world/2008/apr/27/usa>>

BENEŠ, Vít. DRULÁK, Petr et al. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, s. 91-124. ISBN 9788073673857.

BIOGRAPHY - Robert Kagan. 2013a. *U. S. Department of State: Diplomacy in Action* [online]. 2013 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <<http://www.state.gov/s/p/fapb/185585.htm>>

COFFEY, John W. The Return of History and the End of Dreams. *American Diplomacy*. 2008, s. 1-4.

COFFEY, John. The World America Made. *American Diplomacy*. 2012, s. 1-7.

COSTIGLIOLA, Frank. Of Paradise and Power: America and Europe in the New World Order by Robert Kagan. *Political Science Quarterly*. 2003, roč. 118, č. 3, s. 518-519.

- COX, Michael. Commentary: Martians and Venutians in the New World Order. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 3, s. 523-532.
- Current Board Members. 2013b. *U. S. Department of State: Diplomacy in Action* [online]. 2013 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <<http://www.state.gov/s/p/fapb/c50662.htm>>
- DRULÁK, Petr. *Teorie mezinárodních vztahů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 220 s. ISBN 80-717-8725-6.
- KEOHANE, Robert O. Hegemony and After. *Foreign Affairs*. 2012, roč. 91, č. 4, s. 114-118.
- KLEIN, Ezra. Wonkbook: Robert Kagan, Obama's favorite Romney adviser. *The Washington Post* [online]. 2012 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/blogs/wonkblog/post/wonkbook-robert-kagan-obamas-favorite-romney-adviser/2012/01/30/gIQAj1wEcQ_blog.html>
- KRATOCHVÍL, Petr. *Slovník teorie mezinárodních vztahů*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007, 67 s. ISBN 978-802-4511-689.
- Letters and Statements. 2013 b. *Project for the New American Century* [online]. 1997 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <<http://www.newamericancentury.org/robertkaganbio.htm>>
- MANGINO, Andrew. Robert Kagan '80 follows father but forges own path. *Yale Daily News: The Oldest College Daily Established 1878* [online]. 2005 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <<http://yaledailynews.com/blog/2005/10/27/robert-kagan-80-follows-father-but-forges-own-path/>>
- NYE, Joseph S. *Soft power: the means to success in world politics*. 1. ed. New York: Public Affairs, 2004. ISBN 15-864-8306-4.
- Robert Kagan. 2012b. *Foreign Policy*. 2012, č. 197.
- Robert Kagan. 2013a. *Project for the New American Century* [online]. 1997 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <<http://www.newamericancentury.org/robertkaganbio.htm>>

Robert Kagan. © 2013a. *The Brookings Institution* [online]. © 2013 [cit. 2013-05-04].
Dostupné z: <<http://www.brookings.edu/experts/kaganr> >

Victoria Nuland. 2013c. *U. S. Department of State: Diplomacy in Action* [online]. 2013
[cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <<http://www.state.gov/r/pa/ei/biog/bureau/180394.htm>>

ZARETSKY, Eli. Global Rift: Robert Kagan and the Europe/America Divide.
Constellations. 2003, roč. 10, č. 3, s. 358-363.